

TYGODNIK SALWATORSKI

26.03.95 r. • BEZPŁATNY DODATEK DO TYGODNIKA "ŹRÓDŁO" • Nr 13(14) • Rok 2

GORZKIE ŻALE

Z nastaniem okresu Wielkiego Postu uległ zmianie obraz kościelnych nabożeństw. Kapłan ubiera fioletowy ornat, usunięte zostaje radosne "Alleluja", śpiewa się natomiast pieśni wielkopostne i psalmy pokutne. Szczególnego wydzźwięku nadają zaś tym dniom: odprowadzana w piątki Droga Krzyżowa i niedzielne "Gorzkie Żale".

Specyficznym polskim zwyczajem o blisko 300-letniej tradycji jest odprowadzanie w każdą niedzielę "Gorzkich Żali". To paraliturgiczne nabożeństwo pasyjne powstało w Polsce na przełomie XVII i XVIII wieku. Po raz pierwszy misterium takie, będące pierwowzorem dzisiejszych "Gorzkich Żali", odprowadzono w roku 1698 w kościele Św. Krzyża w Warszawie. Składało się ono z łacińskich hymnów i polskich pieśni pasyjnych. Opracowanie nowej formy nabożeństwa w języku polskim zawdzięczamy o. Wawrzyńcowi Benikowi (Beniokowi), misjonarzowi - lazaryście. Wydrukowane w 1707 roku, szybko rozeszło się po całej Polsce, dając początek istniejącemu do dziś obyczajowi.

Nabożeństwo "Gorzkich Żali" łączy się najczęściej z wystawieniem Najświętszego Sakramentu i kazaniem pasyjnym, niekiedy także z procesją (dawniej z udziałem biczowników). Rozpoczyna się od "Pobudki", w której lud oplakuje śmierć Chrystusa i pełen skruchy opisuje lament natury.

Po krótkiej intencji - słowie wprowadzającym do poszczególnych części nabożeństwa następuje hymn ("Żal duszę ściska"). To jakby akt skruchy za cierpienia, jakich przed śmiercią doznał Zbawiciel.

Kolejny śpiew to "Lament duszy nad cierpiącym Jezusem". W formie litanii zostają wymienione zniewagi i boleści, jakich Chrystus doświadczył z rąk prześladowców. Tradycyjny podział na chór mężczyzn, który śpiewa zmieniającą się pierwszą sekwencję oraz pozostałych uczestników nabożeństwa (głównie kobiety) powtarzających końcowe zawołanie "Jezu mój kochany!" zachował się do dziś np. w kościele parafialnym p.w. Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy pod Krakowem. Lament wieńczy Inwokacja "Bądź pozdrowiony", melodycznie oparta na Litanii do Wszystkich Świętych.

W dalszym ciągu nabożeństwa następuje "Rozmowa duszy z Matką Bolesną" (Smutna rozmowa), oparta na średnio-wiecznej łacińskiej sekwencji "Stabat Mater Dolorosa" (*Stała Matka Bolejąca*).

Na zakończenie śpiewa się trzy razy antyfonę "Któryś za nas cierpiał rany", pochodzącą z innej, XVII-wiecznej antyfony różańcowej. Następnie kapłan wygłasza kazanie pasyjne, po którym śpiewa się suplikacje ("Święty Boże"). W nie-

których kościołach istnieje ponadto obyczaj całowania na zakończenie Krzyża lub Relikwi, podczas którego śpiewa się pieśni wielkopostne (najczęściej: "Dobranoc, Głowo Święta").

Najczęściej w daną niedzielę odprowadza się jedną z części "Gorzkich Żali". Każda z części ma odrębną, wypowiedzaną przez kapłana intencję. W pierwszej części rozważa się cierpienia Pana Jezusa "od modlitwy w Ogroju do niesłusznego przed sądem oskarżenia". Ofiarowane są one za Kościół, Papieża i duchowieństwo oraz za "nieprzyjaciół Krzyża Chrystusowego" z prośbą o łaskę nawrócenia. W części drugiej wierni rozważają cierpienia Zbawiciela od oskarżenia przed sądem do ukoronowania cierniem i ofiarowują je za Ojczyznę, pokój na świecie, odpuszczenie grzechów oraz oddalenie klęsk i nieszczęść doczesnych. Przedmiotem rozważań w trzeciej części są cierpienia Pana Jezusa od ukoronowania cierniem "aż do ciężkiego skonania na krzyżu", ofiarowane za grzeszników z prośbą o łaskę pokuty i poprawy, o dar wytrwania w Łasce Bożej i dobrej śmierci oraz za dusze czyśćcowe.

Na osobną uwagę zasługują melodie poszczególnych śpiewów. Są one zagadką dla każdego organisty, grającego w danym kościele po raz pierwszy "Gorzkie Żale". O ile bowiem na terenach znajdujących się niegdyś pod wpływem kultury niemieckiej (tzw. Ziemię Odzyskane) istnieje porządek w dziedzinie melodii (zgodny ze śpiewnikiem), to w Krakowie i w okolicy w każdym bodaj kościele śpiewa się inaczej. Ta, dotycząca także wielu pieśni i innych śpiewów, małopolska tradycja, choć sprawia wiele kłopotu odpowiedzialnym za muzykę w kościele organistom i kantorom, to jednak nadaje nabożeństwu specyficzny, rodzimy, niepowtarzalny charakter.

WOJCIECH WIDŁAK

(Materiały: Encyklopedia Katolicka KUL, tom V; Ks. Wincenty Zaleski SDB - "Rok kościelny", Ks. Jan Siedlecki - "Śpiewnik kościelny", wyd. XXXIX)

POBUDKA - mel. "krakowska"

Parafialny Zespół Charytatywny

Parafialny Zespół Charytatywny na terenie parafii Najświętszego Salwatora w Krakowie działał już przed wojną i tą wspaniałą tradycją kieruje się nadal. Działalność charytatywna kontynuowana jest bez przerwy do naszych czasów. Nasz Zespół Charytatywny działa na podstawie Instrukcji Konferencji Episkopatu Polski o pracy charytatywnej w Parafiach pod nazwą: Parafialny Zespół Charytatywny.

Zadania Zespołu wynikają, jak wiadomo, z Chrystusowego przykazania miłości bliźniego.

Parafialny Zespół Charytatywny powołuje Ks. Proboszcz. Zespół podejmuje się w sposób stały i zorganizowany realizować charytatywną misję Kościoła.

Zespół pełni cotygodniowe dyżury.

W każdą środę - bezpośredni kontakt ze zgłaszającymi się o pomoc w godz. 16.30-17.30.

W każdy czwartek - wydawanie odzieży potrzebującym w godz. 15-17 tej.

Ks. prałat Leon Krejcz, który celebrował Mszę św. dla chorych, przew. Irena Kwasnowska (autorka artykułu), Siostry Serafiki (na pierwszym planie s. Józefa - stała współpracownica Sekcji) oraz klerycy opiekujący się chorymi

Msza św. podczas corocznego Dnia Chorych

W roku 1994 skorzystało z pomocy finansowej 70 osób - dotacja finansowa stała w wysokości 100.000 zł miesięcznie (starych zł) otrzymują rodziny wielodzietne, matki samotnie wychowujące nieletnie dzieci i poważnie chorzy oraz w wysokości 50.000 zł miesięcznie osoby samotne.

Udzielamy również pomocy doraźnej lub losowej.

Dofinansowujemy także co miesiąc śniadanie dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 32 przy ul. Królowej Jadwigi.

Tradycyjnie organizujemy Dzień Chorych w m-cu maju dla 120 osób oraz paczki z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych.

Całość kosztów pokrywana jest z funduszy Zespołu.

Fundusz Zespołu tworzą:

1. Ofiary składane przez Parafian do puszek.

(Kwestują członkowie Zespołu Charytatywnego przed kościołem w każdą I niedzielę miesiąca.)

2. Ofiary indywidualne imiennych oraz anonimowych ofiarodawców.

Działalność finansowa jest comiesięcznie ewidencjonowana.

Prowadzimy rejestr udzielanych pomocy i wydatków.

Zespół przeprowadzając wywiady środowiskowe, dostrzega, rozpoznaje potrzeby i oprócz pomocy finansowej i rzeczowej, udziela pomocy duchowej, a w razie potrzeby i pomocy usługowej. Członkowie Zespołu pogłębiają swoje życie duchowe. Biorą udział w zorganizowanych przez Wydział Charytatywny Kurii Metropolitalnej dniach skupienia, rekolekcjach i spotkaniach formacyjnych. Współpraca, wspólnopieranie i zrozumienie układa się znakomicie z Klasztorami znajdującymi się na terenie Parafii, a mianowicie:

- Zgromadzeniem SS. Serafitek (należy tu podziękować Siostrze Jozafacie Serafitce opiekującej się fachowo i gorliwie chorymi na terenie Parafii)

Organizatorki Dnia Chorych roznoszą posiłek

- Przytuliskiem Brata Alberta
- a zwłaszcza z Siostrami Klastoru Norbertanek, które są naszą opatrnościową podporą w trudzie organizowania Dnia Chorych dla 120 osób. Wypożyczają nam salę, jak również na podwieczorek wypiekają ciasto z naszych uprzednio dostarczonych produktów. Klerycy z Seminarium Duchownego transportują chorych, niesprawnych na bardzo uroczystą Mszę Św., a w czasie podwieczorku umilają spotkanie swoim śpiewem i muzyką. Zmotoryzowani Parafianie też bardzo chętnie pomagają w transporcie chorych lub niesprawnych osób.

I tak wzajemnie z pomocą Bożą działamy.

Parafialny Zespół Charyta-

tywny pragnie wyrazić głębokie podziękowanie i szacunek dla Przewielebnego Ks. Proboszcza Prałata Jerzego Bryły naszego Duszpasterza i duchowego Opiekuna Zespołu, który w każdej chwili niesie nam pomoc w trudnych sprawach i mimo nawału prac zawsze znajdzie czas dla swoich Parafian, oczekujących pomocy. Pragniemy przy okazji serdecznie podziękować wszystkim Ofiarodawcom, którzy pamiętają o słowach Pana Jezusa - "Cokolwiek uczyniliście jednemu z moich braci najmniejszych, mnieście uczynili." "Błogosławieni miłośni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią."

opr. Irena Kwasnowska
Przewodnicząca PZCh

Podwieczorek dla 120 osób

ZALESZCZYKI - GORĄCO POPIERAMY AKCJĘ "Pomocy Maltańskiej"

Podobnie jak w grudniu w naszej Parafii w dniach 24 i 25 III oraz 31 III i 1 IV w godz. od 18.00 do 20.00 w Kancelarii Parafialnej organizowana będzie zbiórka darów dla rodzin z rejonu Zaleszczyk. Proponujemy, by mieszkańcy Parafii Najświętszego Salwatora przygotowali paczki żywnościowe o wadze między 5 a 10 kg, które zostaną złożone w naszym Kościele, a następnie przetransportowane przez Związek Polskich Kawalerów Maltańskich do Parafii w Zaleszczykach.

Proponowana zawartość paczki:

Produkty żywnościowe:

cukier 2kg, mąka 2kg, ryż 1kg, margaryna 2 opakowana, rodzynki 1-2 opakowania, kawa 1 opakowanie, herbata, czekolada, konserwa mięsna (dobra jakościowo)

Środki czystości:

(wymagają dodatkowego opakowania w folię by w transporcie nie zanieczyściły żywności): proszek do prania (2 opakowania po 600 g., mydło toaletowe - 2 kawałki).

Prosimy nie wysyłać odzieży. Jeżeli ktoś ma do przekazania ubrania - można je przynosić do Sekcji Charytatywnej.

* * *

W numerze z 8 stycznia, który był poświęcony akcji pomocy naszej Parafii dla Zaleszczyk, podaliśmy informację, że "pani dr Kulczycka odnalazła wśród adresatów paczek w Skale Podolskiej prawdopodobnie swoich krewnych o tym samym nazwisku". Oczywiście wysłała im podarunki, mając nadzieję nawiązać z nimi kontakt. Parę tygodni później przyszedł list z podziękowaniami napisany po polsku, który dzięki uprzejmości pani doktor publikujemy poniżej.

Droga Pani Wando!

Za paczki, życzenia świąteczne i Noworoczne najserdeczniej dziękuję.

Ale z przykrością muszę przyznać, że my nie rodzina. Ja bardzo bym chciała mieć rodzeństwa w Polsce ale niestety. Mój mąż i ojciec męża są z Borszczowa Taropolskiego woj., ja natomiast jestem ze Skaty-Podolskiej z domu nazywam się

Tokał mam 55 lat w tym roku wybieram się na emeryturę, mam 2 córki zamężne i 2 wnuków: dziewczynce 12 lat, chłopczykowi 10 lat. Chodzą do szkoły podstawowej. Jedna córka mieszka w Borszczowie druga w Skale-Podolskiej.

Jeszcze raz serdecznie dziękuję za słodczyce to dla dzieci naprawdę było radośnie, a my patrząc na nich też się radowali.

Kończąc przesyłam moc pozdrowień, dużo, dużo zdrowia i wszystkiego najlepszego w Nowym Roku.

Ludmiła Kulczycka

* * *

Odpis listu ks. Józefa Czarnika proboszcza parafii św. Antoniego w Łosiaczu na Ukrainie do pana Jacka Platara, który zawoził dary:

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Witam serdecznie Pana Jacka tym naszym chrześcijańskim pozdrowieniem. Jestem z kilkudniową wizytą w Polsce, więc przesyłam kilka zdjęć dokumentalnych Waszego niezapomnianego pobytu na Ukrainie niosąc pomoc ludziom starym i biednym pod znakiem Kawalerów Maltańskich.

Jak wcześniej pisałem, ludzie do dzisiaj są mile zaskoczeni tym, że ktoś o nich w Polsce pamięta i oprócz tego przychodzi z pomocą.

Właśnie dzisiaj tj. 24 II czytałem w Sztandarze Młodych o Kawalerach Maltańskich i jeszcze raz wspomniałem o Waszej misji i poświęceniu.

Proszę przyjąć jeszcze raz od nas zapewnienie, że modlimy się za Waszą "organizację" Zakon Kawalerów i za wiernych z parafii Najświętszego Salwatora z Krakowa.

Serdecznie zapraszamy na Ukrainę w okresie letnim na trasy turystyczne. Zapewniamy nocleg, wyżywienie oraz opiekę.

Z wyrazami szacunku

Ks. Józef Czarnik
prob. z Łosiacza

Polska, 24 II 1995 r.

INFORMACJE

15 III 1995 r. ks. Tadeusz Rydzyk - dyrektor Radia "Maryja" złożył na ręce Przew. Rady Miasta Krakowa pisemną ofertę zagospodarowania rejonu Kopca Kościuszki celem stworzenia ośrodka o charakterze patriotyczno-religijnym i możliwości nadawania audycji z najwyższego punktu Krakowa.

* * *

18 III 1995 r. o godz. 19.00 ks. Proboszcz J. Bryła celebrował Mszę św. w intencjach Państwa Ireny i Henryka Miklaszewskich z okazji ich złotego jubileuszu małżeństwa. Z tej racji Jubilatci odnowili przysięgę małżeńską i otrzymali uroczyste błogosławieństwo Kościoła. Redakcja "Tygodnika Salwatorskiego" przyłącza się do serdecznych życzeń dla Jubilatów.

* * *

25 III 1995 r. w Kościele pod wezwaniem św. św. Augustyna i Jana Chrzciciela dzień skupienia dla pracowników MPWiK w godz. 10.00-16.00.

* * *

26 III 1995 r. jak w każdą niedzielę poprzedzającą chrzty odbywa się o godz. 9.30 konferencja dla rodziców.

* * *

27 III 1995 r. o godz. 20.00 jak zwykle w ostatni poniedziałek miesiąca konferencja dla rodziców i chrzestnych.

* * *

Pamiętajmy o naszych chorych - o możliwości przyjmowania przez nich Sakramentów św. Księża naszej Parafii będą odwiedzać chorych 8 IV w godz. 9.00 - 13.00. Prosimy zgłaszać pragnienie spowiedzi i komunii świętej telefonicznie (22-99-70).

Podział godzin REKOLEKCJI WIELKOPOSTNYCH dla dzieci szkół podstawowych Nr. 19, 31, 32, 44 w parafii Najśw. Salwatora

klasa	Poniedziałek godz.	Wtorek godz.	Środa godz.
I	11.30 i 15.00	11.30 i 14.30	11.30 i 15.00
II	11.30 i 15.00	11.30 i 14.30	11.30 i 15.00
III	11.30 i 15.00	11.30 i 15.00	11.30 i 15.00
IV	10.00 i 16.00	10.00 i 15.30	10.00 i 16.00
V	10.00 i 16.00	10.00 i 16.00	10.00 i 16.00
VI	10.00 i 16.00	10.00 i 16.30	10.00 i 16.00
VII	8.30 i 17.00	8.30 i 17.00	8.30 i 17.00
VIII	8.30 i 17.00	8.30 i 17.30	8.30 i 17.00

UWAGA

W związku z rozchodzeniem się niektórych numerów "Tygodnika Salwatorskiego" jeszcze w niedzielę przed południem informujemy, że można zapewnić sobie "prenumeratę" bez uprzedniej przedpłaty. Należy tylko zgłosić u p. Wyroby (kościelny) prośbę o odkładanie kolejnych numerów "Tygodnika Salwatorskiego" i odbierać swój egzemplarz regularnie u niego w zakrystii.

*"Bronisławo, krzyż mój jest twoim,
ale też i moja chwala twoją będzie chwałą"*
(Słowa P. Jezusa)

W kościele Sióstr Norbertanek na Zwierzyńcu każdy wtorek poświęcony jest Naszej Patronce - bł. Bronisławie, za której pośrednictwem przedkładamy nasze prośby do Pana Boga i składamy podziękowania za ich wysłuchanie na tzw. nieustającej nowennie o godz. 19.00 przy ołtarzu z jej relikwiami. Po Mszy św. odmawiane są modlitwy do bł. Bronisławy oraz odczytywane są prośby i podziękowania od Jej czcicieli.

"Tygodnik Salwatorski". Redakcja: Piotr Boroń (nac.) - tel. nr 21-14-97, ks. Stanisław Radoń (asystent kościelny), Katarzyna Kajfasz, Jan Deskur.